

سرشناسه: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت -
عنوان و نام پدیدآور: ناب ترین حکمت‌ها - برگزیده جامع کتاب غررالحکم و دررالکلم /
مؤلف: ابوالفتح عبدالرحمن بن محمد آمدی / ترجمه و تحقیق: سیدمجید حسین زاده حجازی
مشخصات نشر: قم: انتشارات سید کاظمی، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری: ۹۱۲ ص
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۸۵-۲۹۶-۲

وضعیت فهرست نویسی: فابا
یادداشت: فارسی-عربی
یادداشت: عنوان روی جلد: ناب ترین حکمت‌ها - برگزیده جامع کتاب غررالحکم و دررالکلم
موضوع: ابوالفتح عبدالرحمن بن محمد آمدی. ۵۱۰ق
موضوع: حسین زاده حجازی، سیدمجید. ۱۳۴۵-۱۴۰۰
موضوع: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ق. -- معلومات - حدیث
موضوع: Ali ibn Abi-talib, Imam I -- ۶۰۰-۶۶۱ -- Knowledge -- Hadith
موضوع: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ق. -- فضایل -- احادیث
موضوع: Ali ibn Abi-talib, Imam I -- ۶۰۰-۶۶۱ -- Virtues -- Hadiths
موضوع: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ق. -- اثبات خلافت -- احادیث
موضوع: Ali ibn Abi-talib, Imam I -- ۶۰۰-۶۶۱ -- Proof of caliphate -- Hadiths*
موضوع: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ق. -- احادیث
موضوع: Ali ibn Abi-talib, Imam I -- ۶۰۰-۶۶۱ -- Hadiths* موضوع
رده بندی کنگره: ۱۳۹۵ ت ۸۳ ر / BP۹۸
[BP۳۷/۹۵۵ / ق ۴]
رده بندی دیویی: ۲۹۷ / ۱۷۹
شماره کتابشناسی ملی: ۴۳۱۹۶۵۰

ناب ترین حکمت‌ها

برگزیدهٔ جامع کتاب غررالحکم و درر الکلم

مؤلف: ابوالفتح عبدالرحمن بن محمد آمدی
تحقیق و ترجمه: سیدمجید حسین زاده حجازی
ویرایش: جواد خرمیان اصفهانی - اکبر اسدی
طراح جلد و صفحه آرا: سیدعلی حجازی
ناشر: شهید کاظمی

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ: دوم - ۱۴۰۳

شابک: ۹۷۸-۶۰۲-۲۸۵-۲۹۶-۲

قیمت: ۶۵۰/۰۰۰ تومان

دفتر مرکزی نشر و پخش: قم، خیابان معلم، مجتمع ناشران، طبقه همکف، فروشگاه ۳۶

تلفن: ۰۲۵-۳۳۵۵۱۸۱۸

سامانه پیام کوتاه: ۳۰۰۰۱۴۱۴۴۱

www.manvaketab.ir

nashreshahidkazemi@

به اهتمام «خانهٔ نهج البلاغه» اصفهان

پخش: ۰۹۱۳۴۴۵۴۷۸۵

NAHJOLBALAGHEH.ORG

۳۵

پیشگفتار

۳۲

سخن ناشر

۴۵

گنج علم

۴۰

باب اول: معرفت

۴۵

رابطه علم و عقل

۴۱

فصل اول: اهمیت معرفت

۴۵

راز و رمز دانش پژوهی

۴۲

فصل دوم: علم و آگاهی

۴۷

علم و جهل

۴۲

فضیلت علم

۴۸

نیاز علم به حلم (بردباری)

۴۴

علم، جلالت و شرافت

۴۸

زکات علم

۴۰۶	باب دوم: دربارهٔ نفس
۴۰۷	فصل اول: نفس
۴۰۷	کرامت نفس
۴۰۸	شرافت نفس
۴۰۹	ارزش نفس
۴۰۹	معرفت نفس
۴۱۱	ناآگاهی نسبت به نفس
۴۱۲	خودشناسی
۴۱۳	دشمنی نفس
۴۱۳	شناخت عیوبِ خویش
۴۱۵	مراقبت نفس
۴۱۷	محاسبهٔ نفس
۴۱۹	اصلاح نفس
۴۲۱	نکوهش پیروی از خواهش نفس
۴۲۲	ریاضت نفس
۴۲۴	سرزنش نفس
۴۲۷	تهدیب نفس
۴۲۹	مخالفت با هوای نفس
۴۳۱	جهاد با نفس
۴۳۶	باب سوم: موجبات عزت نفس
۴۳۷	فصل اول: رفق و مدارا

۳۹۱	آثار گوناگون دروغ
۳۹۲	فصل پنجم: غیبت و سخن چینی
۳۹۲	نکوهش غیبت
۳۹۳	علت غیبت کردن
۳۹۴	نکوهش سخن چینی
۳۹۴	آثار سخن چینی
۳۹۵	فصل ششم: شوخی، فحش
۳۹۵	نکوهش شوخی و زیاد خندیدن
۳۹۷	نکوهش فحش دادن
۳۹۷	آثار فحش دادن
۳۹۸	شماتت و بدگویی
۳۹۹	فصل هفتم: موعظه و نصیحت
۳۹۹	حقیقت موعظه
۴۰۰	موعظه و نورانیت دل
۴۰۰	اهمیت موعظه
۴۰۱	کسی که از موعظه سود نمی برد
۴۰۱	اهمیت نصیحت و خیرخواهی
۴۰۲	شرایط نصیحت کردن
۴۰۳	پذیرش نصیحت
۴۰۴	نکوهش نپذیرفتن نصیحت
۴۰۵	مدح نصیحتگر
۴۰۵	خیانت در نصیحت

۴۵۸	فصل نهم: وفاداری	۴۳۷	فضیلت مدارا و رفق
۴۵۸	فضیلت وفا	۴۳۹	برخی آثار رفق
۴۶۰	وفای به عهد	۴۴۰	فصل دوم: عفو و گذشت
۴۶۳	نکوهش بی وفایی	۴۴۰	عفو و گذشت
۴۶۴	فصل دهم: حُسن ظنّ	۴۴۳	عفو از سر قدرت
۴۶۶	فصل یازدهم: خوش اخلاقی	۴۴۴	برخی آثار عفو
۴۶۶	فضیلت خوش اخلاقی	۴۴۵	فصل سوم: فرو خوردن خشم
۴۶۷	برخی آثار خوش اخلاقی	۴۴۶	فصل چهارم: ادب
۴۶۹	فصل دوازدهم: آبرو	۴۴۶	فضیلت ادب
۴۷۰	فصل سیزدهم: عفت	۴۴۸	ادب و عقل
۴۷۲	فصل چهاردهم: حیا	۴۴۸	ادب، برترین حَسَب و نَسَب
۴۷۲	فضیلت حیا	۴۴۹	نکوهش بی ادبی
۴۷۳	آثار حیا	۴۵۰	فصل پنجم: تواضع
۴۷۴	نکوهش بی حیایی	۴۵۰	فضیلت تواضع
۴۷۴	حیا کردن بی جا	۴۵۲	برخی آثار تواضع
۴۷۵	فصل پانزدهم: عزّت	۴۵۴	فصل ششم: آرامش، وقار
۴۷۵	فصل شانزدهم: مروّت	۴۵۴	آثار وقار
۴۷۵	فضیلت مروّت	۴۵۵	آرامش
۴۷۶	علامت مروّت	۴۵۶	فصل هفتم: نرمخویی
		۴۵۷	فصل هشتم: امانت داری

۸۵۵	فصل دوازدهم: ترخم و آثار آن	۸۳۹	وظایف مشاور
۸۵۶	فصل سیزدهم: تعاون و کمک رسانی	۸۴۰	فصل دوم: تلاش و کوشش
۸۵۸	فصل چهاردهم: عیب پوشی و تغافل	۸۴۰	مدح تلاش و کوشش
۸۶۰	باب پنجم: مفاسد اجتماعی	۸۴۰	فوائد تلاش و کوشش
۸۶۱	فصل اول: ظلم و ستم	۸۴۱	فصل سوم: تجربه
۸۶۱	نکوهش ستمگری	۸۴۱	مدح تجربه
۸۶۳	ظلم از بین برنده نعمت ها	۸۴۲	برخی فوائد تجربه
۸۶۴	ستم و تغییر نعمت ها	۸۴۳	فصل چهارم: مدارا با مردم
۸۶۵	ستم و آتش دوزخ	۸۴۳	مدح مدارا
۸۶۵	ستم و بیادلا زود هنگام	۸۴۴	فوائد مدارا
۸۶۶	برخی آثار ستم	۸۴۵	فصل پنجم: عدالت اجتماعی
۸۶۷	ستم دیده پیرو زاست	۸۴۵	مدح عدالت
۸۶۸	فصل دوم: نفاق و دورویی	۸۴۷	برخی فوائد عدالت
۸۶۸	نکوهش دورویی	۸۴۷	فصل ششم: درباره عذر خواهی
۸۶۹	صفات منافقین	۸۴۹	فصل هفتم: اهمیت امنیت
۸۷۰	فصل سوم: خیانت و ویژگی های خائنان	۸۵۰	فصل هشتم: بلند همتی
۸۷۲	فصل چهارم: دشمنی و خصومت	۸۵۲	فصل نهم: بیداری و هشیاری
		۸۵۲	فصل دهم: پاسخ به نیازمندان
		۸۵۴	فصل یازدهم: نیکوکاری و آثار آن

۸۸۹	فصل دوم: غنیمت شمردن فرصت ها
۸۸۹	اهمیت غنیمت شمردن فرصت ها
۸۹۱	بی توجهی به فرصت ها
۸۹۲	فصل سوم: دوراندیشی و تصمیم
۸۹۲	اهمیت دوراندیشی
۸۹۳	آثار دوراندیشی
۸۹۶	تصمیم واراده
۸۹۷	فصل چهارم: عاقبت اندیشی
۸۹۸	فصل پنجم: نکوهش کارهای بیهوده
۸۹۹	فصل ششم: اندرزهایی به گزارشگران
۹۰۰	فصل هفتم: نکوهش تکلف
۹۰۱	فصل هشتم: مطالب پراکنده اجتماعی
۹۰۱	ظاهروباطن
۹۰۱	تعاملات اجتماعی
۹۰۶	باب هفتم: <u>صحت و سلامت</u>
۹۰۷	پر خوری
۹۰۹	صحت و سلامت
۹۱۰	توصیه های پزشکی

۷۸۲	نکوهش دشمنی
۸۷۳	برخی آثار دشمنی
۸۷۴	فصل پنجم: نکوهش خیانت
۸۷۶	فصل ششم: جدال ولجاحت و اصرار
۸۷۶	نکوهش جدال ولجاحت
۸۷۷	برخی آثار جدال ولجاحت
۸۷۸	فصل هفتم: نکوهش فتنه گری
۸۷۹	فصل هشتم: نکوهش آزاردیگران
۸۸۰	فصل نهم: نکوهش شتاب در مجازات
۸۸۰	فصل دهم: حاجت خواهی از لثیم
۸۸۱	فصل یازدهم: نکوهش تفرقه و اختلاف
۸۸۲	فصل دوازدهم: نکوهش چاپلوسی
۸۸۴	باب ششم: <u>مواعظ اجتماعی</u>
۸۸۵	فصل اول: عبرت آموزی
۸۸۵	مدح عبرت آموزی
۸۸۶	عبرت در هر چیز
۸۸۷	فوائد عبرت آموزی
۸۸۸	نکوهش آن که عبرت نمی گیرد

کتاب گرانسنگ «غررالحکم و دررالکلم» که گرد آمده از کلمات کوتاه امیر مؤمنان علی علیه السلام است، از آثار ابوالفتح عبدالواحد بن محمد آمدی از عالمان بزرگ شیعه در قرن پنجم هجری قمری است. وی معاصر با دانشمند سترگ شیعه، ابن شهر آشوب (م: ۵۸۸ ق) و از مشایخ و اساتید اوست که به وی اجازه نقل روایات کتاب «غررالحکم» را داده است.

مؤلف ارجمنند برابری آنچه در مقدمه خویش بر کتاب نگاشته است، پس از دیدن کتاب «مائه کلمه» از ادیب بزرگ عرب جاحظ (م: ۲۵۵ ق) که در بردارنده صد کلمه حکمت آمیز از امیر مؤمنان علیه السلام است، با ابراز تأسف از این که جاحظ از دریای بیکران معارف علوی به قطره‌ای بسنده کرده است، در صدد جمع‌آوری کلمات کوتاه امام علی علیه السلام برآمده است.

وی در این کتاب به منظور کاستن از حجم آن، از ذکر اسناد روایات، خودداری کرده است و این کار - همان گونه که براهل دانش حدیث شناسی پوشیده نیست - هیچ گونه کاستی و خللی در اعتبار روایات آن ایجاد نکرده است.

کتاب «غررالحکم» بر اساس حروف الفبایی تنظیم و ترتیب یافته، و نیز از کلمات مسجع و موزون امام علی علیه السلام بیشتر استفاده شده است تا بهره‌وری و حفظ و ضبط آن در خاطر و اندیشه مخاطبان آسان تر انجام پذیرد.